

Поняття «технологія» виникло у світовій педагогіці як протиставлення існуючому поняттю «метод». Недолік методу полягає в його негнучкості та статистичності. «Інноваційні технології» – це цілеспрямований системний набір прийомів, засобів організації навчальної діяльності, що охоплює весь процес навчання від визначення мети до одержання результатів. Система ґрунтується на внутрішніх умовах навчання, тому «педагогічні технології» пов'язані з ідеями та досвідом психології, соціології, кібернетики. Останнім часом особлива увага приділяється розвитку творчих здібностей студентів. Найпоширенішим є когнітивний і гуманістичний підходи. Прибічники когнітивного підходу вважають головним у навчанні розвиток мислення та пам'яті студентів, інтелектуальних умінь, як ось: абстрагування, аналіз, синтез, класифікація, узагальнення, оцінювання, теоретичні міркування (які дають можливість розв'язати висунуту проблему).

Послідовники гуманістичного підходу опираються на «Я-концепцію» і відстоюють право студентів самостійно обирати тему, формувати власні проблеми, заглиблюватись у суб'єктивний досвід і прогнозувати його наслідки. Згідно з таким підходом змінюється зміст навчання, програма складається відповідно до потреб та інтересів студентів: навчальний процес структурується на солідарній основі: викладач виконує роль консультанта, а не контролера; бали виставляються лише за бажанням студентів, постійно існує вибір пізнавальної альтернативи, а сутність навчання зводиться до накопичення досвіду.

Тяжко довести перевагу або ефективність того чи того підходу, стилю, методу, тому нормальним є наявність плюралізму в підході до нових технологій. На відміну від звичайних (традиційних) пар, метою яких є оволодіння знаннями, вміннями та навичками, нестандартний семінар (лекція) найповніше враховує інтереси, нахили, здібності кожного студента. У ньому поєдналися елементи традиційних пар – сприймання нового матеріалу, засвоєння, осмислення, узагальнення, але у незвичайних формах!

*Булкот Г.В., к.е.н.,
доцент кафедри аудиту*

ОСОБЛИВОСТІ НАБУТТЯ СТУДЕНТАМИ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ У ПРОЦЕСІ НАВЧАННЯ ЧЕРЕЗ ПРИЗМУ СТУДЕНТОЦЕНТРИЗМУ

Основною категорією студентоцентризму навчання є компетентності навчання. На сьогоднішній 2016 рік цей термін є ключовим у просторі вищої освіти. У загальному розумінні компетентності являють собою динамічне поєднання знань, навичок, умінь і здатностей. Розвиток компетентностей є метою освітніх програм у ДВНЗ «Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана». Компетентності формуються в різних навчальних дисциплінах, наприклад вибіркова дисципліна «Внутрішньогосподарський контроль», і оцінюються на різних етапах. Як відомо, існують такі загальні компетентності за проектом ЄС Тюнінг з точки зору студентів: здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу; здатність застосування знання в практичних ситуаціях; здатність планувати та управляти часом; здатність спілкуватися рідною мовою як усно, так письмово; здатність спілкуватися другою мовою; навички використання інформаційних і комунікаційних технологій; здатність проведення досліджень на відповідному рівні; здатність вчитися і бути сучасно навченим; здатність бути критичним і самокритичним; здатність приймати обґрунтовані рішення; цінування і повага різноманітності та мультикультурності і інше.

Вивчення дисципліни «Внутрішньогосподарський контроль» ґрунтується на використанні інноваційних навчальних технологій. Після освоєння дисципліни «Внутрішньогосподарський контроль» з точки зору викладача студент має набуті такі компетенції: 1) критично мислити і генерувати креативні ідеї та вирішувати важливі проблеми на інноваційній основі щодо організації внутрішньогосподарського контролю на підприємствах; 2) розуміти здатність до організації і планування; 3) уміти застосовувати знання на практиці; 4) уміти розв'язувати проблеми і приймати рішення із застосуванням креативного підходу; 5) розуміти здатність до критики та самокритики, самонавчання й інше. Таким чином, студенти 4 курсу обліково-економічного факультету визначають такі основні компетентності: 1) здатність до аналізу і синтезу; 2) здатність до навчання; 3) розв'язання проблем; 4) здатність застосовувати знання на практиці; 5) здатність пристосовуватись до нових ситуацій; 6) турбота про якість; 7) навички управління інформацією; 8) здатність працювати самостійно; 9) робота в групі; 10) здатність до організації і планування. Для того, щоб термін «студентоцентризм» не залишався теорією, а упевнено реалізовувався на практиці на кафедрі аудиту потрібно використовувати нові підходи до навчання, в яких увага ак-

центується на його результатах, і відповідальність за них загальна як викладача, так і студента. Власне заради отримання більшої самостійності у виборі шляхів засвоєння матеріалу, обліку інтересів і потреб майбутніх бухгалтерів і аудиторів, кращим студентам 4 курсу потрібно запропонувати самостійно підготувати і провести одне з практичних занять з дисципліни «Внутрішньогосподарський контроль». Слід зазначити, що усі студенти повинні успішно впоратися з покладеними на них завданнями. Використовувати самі інтерактивні методики проведення заняття, зокрема мозковий штурм, кейс-метод, ділова гра, проблемно-пошуковий і дискусійний метод. Юні викладачі могли б продемонструвати неабиякі здібності в залученні переважної більшості студентів до наукової дискусії, постановки проблемних питань і формування обґрунтованих висновків. У ході заняття студенти могли б отримати навички активних комунікацій, безконфліктного спілкування, ораторського мистецтва. Тому, вважаю за доцільне запропонувати експериментальний метод проведення заняття, де можна буде активізувати студентів, навчити їх самостійно приймати рішення, сприймати викладача як помічника і партнера.

Варбан Є.О., к.психол.н.,
доцент кафедри педагогіки та психології

РЕФЛЕКСІЯ ПРОФЕСІЙНОГО СТАНОВЛЕННЯ В СТУДЕНТСЬКІ РОКИ

Суттєві соціальні та економічні зміни, що мають місце в світі та нашій країні зокрема, висувають особливі вимоги до рівня професіоналізму сучасних спеціалістів. Одним із найважливіших аспектів професійного розвитку особистості, а також її самореалізації є свідоме планування власного професійного розвитку, професійної кар'єри. Допомогти у цьому може рефлексивна підтримка професійного становлення майбутнього спеціаліста в студентські роки.

Відомо, що лише в процесі професійного навчання у ВНЗ відношення «людина – професія», що дотепер визначалося лише уявленнями особистості про обрану професію (не завжди вичерпними, часто інфантильними, ідеалізованими), починає опосередковуватися необхідністю включення студентів в активну, практичну діяльність, формування себе як професіонала, суб'єкта професійного відношення. На цьому етапі починає складатися образ «Я – як професіонал, що розвивається», відбувається формування та гармонізація необхідних професійних компетентностей, формується професійна само-ідентичність, що включає в себе рефлексивне прийняття і підтвердження внутрішньої і зовнішньої тотожності професіоналам у визначеній сфері трудової діяльності, що має відображення у різних образах «Я»: «Я як професіонал», «Мій ідеал професіонала», «Моя можлива кар'єра», «Мій спосіб досягнення професійного успіху» та ін.

На наш погляд, доцільним було б введення до навчального процесу своєрідного рефлексивного тренінгу, який можна було б реалізувати під час проведення практичних занять і самостійної роботи студентів з курсів психолого-педагогічного циклу, із застосуванням спеціальних прийомів розвитку різних аспектів професійної рефлексії.

Цей тренінг повинен носити характер взаємодії, що розвиває, у системі «викладач – студент як майбутній професіонал». Такий підхід дозволяє студентам зайняти активну позицію стосовно всіх етапів тренінгу і дає їм можливість: а) активізувати професіоналізацію як процес; б) звертатися до екзистенціальних феноменів – професійних змістів, цінностей, Я-концепції своєї майбутньої професійної діяльності; в) створити цілісний, багатогранний образ індивідуального професійного життя; г) сприяти формуванню й становленню «Я-концепції професіонала» тощо.

Тренінг дозволить особистості за допомогою рефлексії побачити в собі, розкрити, розгорнути, перевести в конкретні вчинки і дії свій професійний потенціал. Знання щодо способів і прийомів рефлексії, самопізнання, саморозвитку студенти одержують від викладача-психолога, який дає їм моделі рефлексивної діяльності через конкретні методичні прийоми, що мають рефлексивний характер. Ці прийоми повинні бути нескладними за змістом і не займати багато часу. Наприклад, можна використовувати проєктивні малюнки, написання творів на відповідну професійну тему або ж заповнення експрес-анкет, які містять питання про особливості професійного становлення особистості на даному етапі її розвитку та очікування від майбутнього.

Пропонована модель практичної підтримки професійного становлення за допомогою рефлексивних технік, може застосовуватися як для індивідуальної, так і для групової роботи зі студентами. У перспективі, на її основі можуть бути розроблені інші консультативні й тренінгові програми для збільшення числа рефлексивно-обдарованих особистостей, активно орієнтованих на професійне життя. Також, на наш погляд, техніки, запропоновані в цій моделі, можуть стати інструментарієм для відбору фахівців економічних спеціальностей.